REGIMUL JURIDIC AL FONDURILOR ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ PRIN PRISMA CONSTITUȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

THE LEGAL REGIME OF THE MANDATORY MEDICAL ASSISTANCE INSURANCE FUNDS THROUGH THE PRISM OF THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Nicolae SADOVEI, ORCID: 0000-0003-2169-1851
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 349.6:369.06:342.4(478) e-mail: nicolae.sadovei@gmail.com

În calitate de instituție juridică operabilă în domeniul dreptului medical, asigurările obligatorii de asistență medicală funcționează sub forma unui mecanism social complex, denumit *sistem al asigurărilor obligatorii de asistență medicală* [1, p.282-283]. Asigurările obligatorii de asistență medicală funcționează, în cea mai mare parte, ca și majoritatea celorlalte tipuri de asigurări care la fel operează sub forma unor mecanisme sociale complexe și, de regulă, elementele fundamentale din diferite tipuri de asigurări coincid. În cazul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, elementele sistemului de asigurări pot fi deduse din definiția legală a asigurărilor și, în acest sens, *Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585 din 27.02.1998* [2] definește asigurarea obligatorie de asistență medicală drept un sistem autonom garantat de stat de protecţie financiară a populaţiei în domeniul ocrotirii sănătăţii prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor *fonduri bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate* (maladie sau afecțiune). Așadar, riscul asigurat care formează obiectul asigurării în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală se materializează prin totalitatea cheltuielilor pentru acordarea volumului necesar de asistenţă medicală şi farmaceutică persoanelor asigurate şi este cuprins în fondurile de asigurări. În sensul celor menţionate, volumul necesar de asistenţă medicală şi farmaceutică persoanelor asigurate formează pachetul de asigurări şi este prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistenţă medical* [3].

Fondurile bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate sunt denumite generic de către legiuitor drept *fonduri ale asigurării obligatorii de asistență medicală.* Aceste fonduri formează, la rândul lor, un sistem constituit din mai multe fonduri, care au drept scop realizarea asigurării obligatorii de asistență medicală. Ele sunt constituite și gestionate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină în calitate de unic asigurător în cadrul sistemului, din contul mijloacelor totale acumulate, și includ cinci fonduri.

În cazul instituţiei asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală fac parte integrantă din bugetul public național, dar se administrează independent de alte bugete componente ale bugetului public național. Aceste fonduri se elaborează, se aprobă și se administrează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de *Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014* [4]. Modul de constituire şi administrare a fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală este reglementat prin *Regulamentul cu privire la modul de constituire şi administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală*, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr.594 din 14.05.2002 [5].

Potrivit prevederilor cumulative, care se conțin în Legea nr.181/25.07.2014, bugetul public national reprezintă în sine sinteza bugetelor constituite în cadrul sistemului bugetar și este format din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi bugetele locale, iar primele trei din cele enumerate aici – bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală – formează bugetul consolidat central. Relaţiile dintre bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală se realizează prin transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistenţă medicală a categoriilor de persoane pentru care, conform legislaţiei, Guvernul are calitatea de asigurat, precum şi prin alte transferuri cu destinaţie specială pentru implementarea unor programe de sănătate.

Dacă prevederile legislației în domeniul bugetar sunt destul de clare, atunci nu se poate afirma același lucru și cu referință la norma constituțională care conține reglementări privind bugetul public national, și anume, art.131 din Constituția Republicii Moldova [6]. Potrivit Constituției, bugetul public naţional cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat şi bugetele raioanelor, oraşelor şi satelor. Așadar, legea fundamentală a țării nu menționează fondurile obligatorii de asistență medicală ca fiind parte componentă a sistemului bugetului public national.

Aici se impune o remarcă, și anume, faptul că – desi într-o formă indirectă – Curtea Constituțională a Republicii Moldova s-a pronunțat asupra acestui subiect. Astfel, prin Hotărârea nr.23 din 06.09.2013 privind excepţia de neconstituţionalitate a punctului 18 din Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru necesităţile sistemului de sănătate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.568 din 10 septembrie 2009 (Sesizarea nr.24g/2013) [7], Curtea Constituțională menţionează că administrarea resurselor financiare în cadrul sistemului finanțelor publice *se realizează printr-un complex întreg de planuri financiare (bugete), care împreună formează sistemul bugetar. Acesta este un sistem unitar de bugete şi fonduri, care formează bugetul public naţional, cuprinzând: bugetul de stat; bugetul asigurărilor sociale de stat; bugetele unităţilor administrativ-teritoriale; fondurile asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală*, iar prin Hotărârea nr.7 din 13.02.2014 pentru controlul constituţionalităţii alin. (7) art. 88 din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (Sesizarea nr.5a/2014) [8], Curtea Constituțională din nou revine la ceea ce a reținut prin Hotărîrea nr.23, emisă la 6 septembrie 2013.

Chiar dacă Înalta Curte conferă, în fond, esență constituțională fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în calitatea acestora de element al bugetului public national, acest fapt nu scutește legiuitorul de obligația de a interveni cu declanșarea procedurii complexe de revizuire și modificare a normei constituționale în cauză, pentru a integra în conținutul art.131 din Constituție și fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală în calitatea acestora de parte componentă fundamentală a sistemului bugetului public national al Republicii Moldova.

Referințe:

1. SADOVEI, N. *Drept medical*. Vol. I. *Teoria generală a Dreptului medical*. Chișinău: CEP USM, 2020. 356 p.
2. Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585 din 27.02.1998. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.38-39 din 30.04.1998.
3. Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistenţă medical. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.198-202 din 21.12.2007.
4. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr.223-230 din 08.08.2014.
5. Hotărârea Guvernului nr.594 din 14.05.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de constituire şi administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală. Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr.66-68 din 23.05.2002.
6. Constituția Republicii Moldova nr.1 din 29.07.1994. Republicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr.78 din 29.03.2016.
7. Hotărârea Curții Constituționale nr.23 din 06.09.2013 privind excepţia de neconstituţionalitate a punctului 18 din Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru necesităţile sistemului de sănătate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.568 din 10 septembrie 2009 (Sesizarea nr. 24g/2013). Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.258-261 din 15.11.2013.
8. Hotărârea Curții Constituționale nr.23 din 06.09.2013 pentru controlul constituţionalităţii alineatului (7) al articolului 88 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 (Sesizarea nr. 5a/2014). Publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr.92-98 din 18.04.2014.

Această comunicare științifică a fost elaborată în cadrul Proiectului de Stat: ,,Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”. Cifrul: 20.80009.0807.30, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical, Universitatea de Stat din Moldova.